

Instytut Pamięci Narodowej - Poznań

<https://poznan.ipn.gov.pl/pl7/archiwa/archiwalia/157481,Archiwum-Pelne-Pamieci-Maria-Kuntaras-Dittberner.html>
20.04.2024, 16:12

Archiwum Pełne Pamięci: Maria Kuntaras-Dittberner

Maria Kuntaras-Dittberner w listopadzie 1939 roku przystąpiła do podziemnej „Bojowej Organizacji Wojskowej – Wschód” przyjmując pseudonim „Róża”. Tak rozpoczęła się jej praca w konspiracji i walka z niemieckim okupantem. Pracując jako telefonistka na poczcie w Ciechanowcu, pani Maria prowadziła obserwację urzędu i podsłuch telefoniczny. Cenne informacje, które zdobywała, przekazywała do centrali konspiracji.

W lutym 1940 roku Maria Kuntaras-Dittberner otrzymała informację o przygotowywanym przez Sowietów aresztowaniu oficerów Wojska Polskiego i ich rodzin oraz zamiarze ich deportowania w głąb ZSRR. Pani Maria była wówczas żoną zawodowego oficera WP Stefana Kuntarasa ukrywającego się przed Sowietami. Udało się jej uniknąć wywózki, pozostając przez dłuższy czas w ukryciu.

W czerwcu 1941 roku wschodnia część Polski została zajęta przez wojska niemieckie, które zaatakowały ZSRR. W tym czasie Maria Kuntaras-Dittberner dalej działała w konspiracji. Jako członek ZWZ-AK kolportowała prasę podziemną i pomagała chorym i ukrywającym się żołnierzom AK. W styczniu 1942 roku dołączyła do męża Stefana przebywającego w Kownie na Litwie. Tutaj dalej była zaangażowana w działalność podziemną. W lutym 1943 roku razem z mężem wyjechała z Kowna, gdyż Litwini i Niemcy przystąpili do likwidacji struktur polskiego podziemia. Pani Maria wraz z córką pozostały w Wiśniówku niedaleko Wysokiego Mazowieckiego. Kobieta wciąż działała w konspiracji. Przekazywała meldunki wywiadowcze dotyczące m.in. obserwacji wojsk niemieckich w terenie i eksterminacji ludności polskiej do oficerów służby wywiadu AK w obwodzie Wysokie Mazowieckie.

W sierpniu 1944 roku na teren obwodu, weszły oddziały Armii Czerwonej. Zaczęto tworzyć milicję i urząd bezpieczeństwa. W Powiatowym Urzędzie Bezpieczeństwa Publicznego pani Maria została zatrudniona jako sekretarka. Odbyło się to za wiedzą organów AK-WiN. Pani Maria posługiwała się dalej pseudonimem „Róża” oraz drugim pseudonimem „101”. W PUBP Wysokie Mazowieckie prowadziła wywiad dla AK. Przekazywała informacje o planowanych przez urząd akcjach przeciwko członkom AK i przygotowywanych aresztowaniach. Przekazała również do AK wykaz informatorów współpracujących z UB z terenu Wysokiego Mazowieckiego. Działała tutaj od października 1944 do marca 1946 roku. Potem została przeniesiona do Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Białymstoku. W WUBP dalej pracowała jako sekretarka i przekazywała informacje do AK. Trwało to do października 1946 roku. Następnie panią Marię przeniesiono do Wydziału Specjalnego Komendy Głównej MO w Warszawie. Wtedy kontakt z podziemiem urwał się.

12 kwietnia 1949 roku Maria Kuntaras-Dittberner została aresztowana przez

funkcjonariuszy Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego. Bezpieka znała jej pseudonimy konspiracyjnie i posiadała meldunki przez nią pisane, kiedy pracowała w PUBP Wysokie Mazowieckie i WUBP Białystok. Ktoś z jej dawnych współpracowników z konspiracji został aresztowany i ujawnił jej tożsamość. Podczas śledztwa prowadzonego w MBP w Warszawie przy ul. Koszykowej, znęcano się psychicznie i fizycznie nad panią Marią, stosując wobec niej tortury. Rozprawa sądowa odbyła się 10 sierpnia 1950 roku w Wojskowym Sądzie Rejonowym w Warszawie. Wyrokiem tego sądu Maria Kuntaras-Dittberner została skazana na karę śmierci, którą później zamieniono na 15 lat więzienia. Karę pani Maria odbywała w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie, potem w więzieniu w Inowrocławiu i w Fordonie w Bydgoszcy. 18 lutego 1957 roku po spędzeniu 8 lat w więzieniu, została zwolniona. W następnych latach pani Maria pracowała m.in. w Szpitalu Powiatowym w Wysokiem Mazowieckiem, ale przez cały ten czas była inwigilowana i prześladowana.

Wszystkie fotografie pochodzą z akt o sygn. IPN Po 1309/10 - materiały przekazane przez Hannę Augustyniak.

dr Paweł Głuszek, Oddziałowe Archiwum IPN w Poznaniu

Dokumenty zostały przekazane do Oddziałowego Archiwum IPN w Poznaniu w ramach akcji [Archiwum Pełne Pamięci](#).

Archiwum Pełne
Pamięci: Maria
Kuntaras-Dittberner

Archiwum Pełne
Pamięci: Maria
Kuntaras-Dittberner

Archiwum Pełne
Pamięci: Maria
Kuntaras-Dittberner

Archiwum Pełne

Archiwum Pełne
Pamięci: Maria
Kuntaras-Dittberner

Pamięci: Maria
Kuntaras-Dittberner